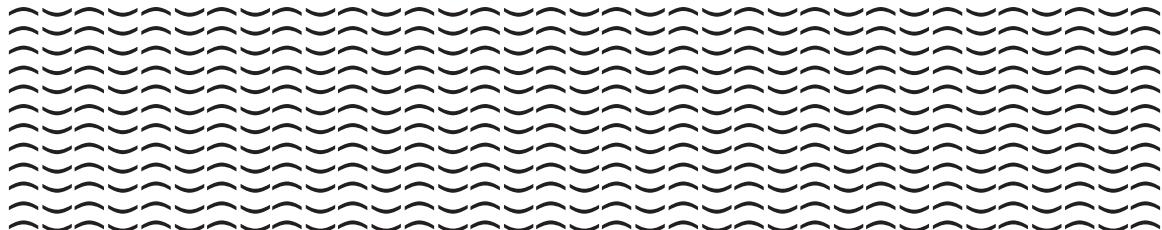

Dialoogid lõpmatusega

RAUL MEE^L

**09.05.—
12.10.2014**

NÄITUS KUMU KUNSTIMUUSEMIS

Näituse kuraatorid:

EHA KOMISSAROV, RAIVO KELOMEES

Näituse kujundajad:

RAUL KALVO, HELEN OJA

Graafiline kujundaja:

TUULI AULE

Esikaanel: Mererand. 1968–1969
Kirjutusmasinajoonistus. Autori omand

EESTI KUNSTIMUUSEUM

KUMU

Kumu kunstimuuseum
Weizenbergi 34 / Valge 1
Tallinn
www.kumu.ee

Suurtoetaja:

Toetajad:

SISSEJUHATUS

„Dialoogid lõpmatusega” esitab vaatajale kaasakiskuva loo Raul Meele (1941) tegevusest kunstiuuendajana aastatel 1968—1992 ja tema loomingu peasuundade arengu kokkuvõtte 1990—2014.

Raul Meel õppis 1959—1964 Tallinna Tehnikaülikoolis (TPI) elektriinseneriks ja tehniline taust andis talle kunsti suhtes teistsuguse vaatenurga. Meele looming lähtus universaal-susest ning ta töötas kogu nõukogude perioodi teemade ja kujunditega, mis pärinesid kiiresti areneva teaduse ja tehnoloogia vallast. Ta läheb kunstiajalukku väsimatu novaatorina, kes laienas eesti kaasaegse kunsti piire. 1967—1968 töötas Meel iseseisvalt välja konkreetse luule / kirjutusmasinaluule tehnoloogia ning pani töödest kokku kaks käsikirja — „Klubi” ja „Päris nimed”. Kuna kumbki teos ei saanud trükiluba, oli neile määratud saada esimesteks kunstniku-raamatuteks Eestis. Järgnevalt leidis Meel käsikirjade suurendamiseks ja graafilise lehe formaati ülekandmiseks vajaliku tehnoloogia ning võttis esimeste seas Eestis kasutusele kaasaegse siiditrükitehnika. 1969. aastal esitles Meel Tartus Ülikooli kohvikus Eesti esimest ruumiinstallatsiooni „Täringud”. Meele opkunstil ja konkreetsel luuel pöhinev plakatidisain pälvis rahvusvahelist tunnustust ning aidas kaasa propagandakujudeid kasutava plakatistiili taandamisele.

1960. aastate lõpul liitus TPI-s õpingud katkestanud Meel eksperimenteeriva kunsti ja kirjanduse ringkondadega, kes tunnustasid tema masinakirjaluuletusi, millel oli ühisosa

mitme 1960.—1970. aastate Lääne kunsti-uuendusega — konkreetse luule, op- ja kineeti-lise kunstiga. 1969—1973 süendas Meel oma kunstioskusi Tõnis Vindi õpilasena, samal ajal kulges Meele areng Vindile vastupidises suu-nas. Mölemat köitis ideekunst ja selle herme-neutiline potentsiaal, mis selgelt avaldus lõpmatuse teema käsiltistes. Kui Tõnis Vindi käsiltuse võtab kokku mandalast tuletatud maagilise suletud ringi kujund, siis Meel lähtub avatud struktuuride ja kasvamise teemast, mis pärines kaasaegse teaduse ja tehnika kunsti-kaugeks loetud valdkonnast. 1970. aastatel oli Meele tähelepanu keskpunktis universum — ta pühendas töid Koperniku mälestusele ja 1973—1979 töötas suursarjaga „Taeva all”, milles sai Eesti kultuuri kõige usaldusväärsem kosmilise avaruse kirjeldus.

Meele loomingus eristub mitu rööpset suunda. Esimene tegeleb keele ja kontsep-tuaalse kirjutamisega, mida Meel oma praegu-sel loomeperioodil jätkab arvutiga. Teise kesk-mes on seeriapõhimõte ning tehniliste valemit-e ja jooniste kasutamine, mis võimaldasid väga lihtsate ja väga keeruliste konstruktsioonide loomist. Nende sündesina sündis mitu abst-raktsetel kujunditel põhinevat sarja, mis ära-tasid tähelepanu visuaalse elemendi korduva, rääglipärase kasutamisega. Tuntumad on moo-dul-kujundite ja vormide käitumist kirjelda-vad sarjad: „Muunded” (1971), „Elu muunded” (1972), „Minagi olin Arkaadias I—XXIV” (1981—1984) ning „Kaarjoonte sülelus” (1985). Kui Meel oma 1960. ja 1970. aastail loodud sarju reali-seeris graafikatehnikates või tušjoonistustena,

siis nende kõrvale tekkinud uus suund sünteesib Meele kujundeid ja ideid maalikunsti vahenditega. Meele arvukatest maalisarjadest on tuntuim 1988. aastal alguse saanud minimalistlik sari „Völu ja vaim”, mille maalimiseks kasutas kunstnik olmeelust pärinevaid erisugused harju.

Raul Meele elulugu on põimunud Ida-Lääne vastasseisu puudutavate teemadega. Kunstnikuna, kes illegaalselt esines Lääne kunstinäitustel, kvalifitseerus Meel mitteformaalse kunsti esindajaks. Meel kasutas vahendeid ja meetodeid, mis võisid ohustada kunstitraditsioone ning tema sobimatus lõi pinna vastasseisukoos valitsevate kunstiametkondadega. Meelt ei võetud Kunstnike Liitu, tema töid ei ostetud, tal puudus luba Eestist välja sõita. Ta kujundas endast sõltumatu kunstniku, kelle looming ei olene riigi toetusest ja kes rahastab oma kunstigeusu mesinikuna. 1970. aastail kujunes Meelel tihe suhtlus Moskva dissidentidega, eelkõige Moskva kontseptualistide ja Ilja Kabakoviga. 1988. aastal alustas Meel kriitilise sisuga kartograafilise sarja „Aknad ja maastikud” loomist, mis pöhines Eesti kontuurkaardi osasid kooshoidva võrestruktuuri muundumistesseeriaalset vaatlusel.

Meele eksperimenteeriv looming tunnistati Läänes 1970. aastail mitme preemia vääriliseks ja kunstnik sai austavaid näitusekutseid. 1980.—1990. aastail saabus tunnustus Meele talendile ja hiigeltööl, mida ta sõltumatu kunstnikuna oli teostanud. Meel on osalenud rohkete välisnäitustel ning pälvinud Eesti kõrgemaid autasusid.

- 1972 3. ja 4. preemia Kraków'i graafika-biennalil, Poola
1974 2. preemia Frecheni graafikatriennaalil, Saksamaa LV
1979 Kunstikriitikute preemia näitusel „World Art Competition: New Talent and Ideas”, Boston, Massachusetts, USA
1989 Reklamtehnik AB kunsti aastapreemia, Rootsi
Eduard Wiiralti nimeline preemia
Kristjan Raua nimeline preemia
1995, 1998 Eesti Vabariigi kultuuripreemia
2001 1. preemia „Tuli kaasaegses kunstis”, Pedvāle vabaõhu-kunstimuuseum, Talsi, Läti
2007 Valgetähe IV klassi teenetemärk
2011 2. preemia Kaliningrad-Königsbergi graafikabiennaalil, Venemaa

Meel siiski hoidus riigikunstniku staatusest ja 1990. aastail valmis mitu kriitilise alltekstiga teost, nagu „Apokriivad lippudel” (1997).

1998. aastal sidus Meel end alternatiivse kunstikooli Academia Non Grataga, kus leidis kontakti šamanistlikele riitustele rajatud *performance*'iga. Meel korraldab siiani Varbolas ja Vilgutil šamanistlike tulerituuaale. Alates 2000. aastast kuni tänaseni on Meel tegev kontseptuaalse kirjutamise alal ja kirjastanud mitu raamatut, mis on ka näitusel väljas.

Näitusel eksponeeritakse esmakordsett nii suures ulatuses Meele tuntumat teost „Taeva all” — 97 graafilise lehe põhjal kujundatud väljaansamblina. Töö aluseks on kolme eri värviga — sinise, musta ja valgega — trükitud

tehnilised tabelid ja graafikud, mis ühendatakse omavahel suhtlevateks sarjadeks, moodustades tōusvaid ja langevaid kõveraid.
Eha Komissarov (E. K.)

1

PLAKATID

Meele masinakirjaluuletusi oli lihtne plakatiformaati kanda ja oma kaasaegse disaini töttu eristusid tema plakatid tollases ENSV plakatikunstist. 1972. aasta Varssavi rahvusvahelisel plakatibiennaalil äratas Meel tähelepanu nii oma konkreetset luulel põhineva plakatiga „hei hei” kui ka 1971. aasta Tallinna graafikatriennaali kultuuriplakatiga ning neid tutvustati Poola kunstiajakirjas Projekt.

Plakat „PROGRESS—REGRESS” tõi oma-korda kaasa pahandusi. Plakati aluseks on 1968. aastal valminud samanimeline kirjutusmasinajoonistus, milles Meel valmistas eriplakati oma esimese isikunäituse reklamiks 1970. aastal kohvikus Pegasus. Meel ei saanud selleks luba ja töö eksponeerimine näitusel lõppes sekeldustega. *E. K.*

2

KLUBI. 1968—1969

Kirjutusmasinajoonistused konkreetsesse luule raamatu käsikirjast. Autori omand Raul Meel avastas tehnoloogia, mis võimaldab

kirjutusmasina tähtedest ja märkidest figuratiivseid kujundeid moodustada, täiesti iseseisvalt 1967. aastal, kui teenis Nõukogude Armee spordiroodus Severomorskis Koola poolsaarel. 1968. aastal arendas ta leitud moodust edasi, ühendades kirjutusmasinajoonistuse teksti ja luulega ning määratles end seejärel rahvusvahelise konkreetse luule esindajana. Struktuurilt rikkalik, hõlmab Meele käsitus tervet märgisüsteemi kirjutusmasina klaviatuuril. Kokkuvõtvalt võime eristada kaht eraldiseisvat pildistruktuuri. Kui algul produtseeris Meel kirjavahemärkide või suvaliste tähtede abil lõdvalt vormistatud abstraktsioone, siis tema järgnev tegevus keskendus kontseptuaalsele kujundite loomisele. Konkreetses luules vabastatakse sõna lineaarselt kulgeva lause piiravast raamistusest. Sõnad ja tähed hakkavad tööle uuel režiimil kui lausestruktuuri lõhkujad ja vertikaalsete rütmide kujundajad.

Radikaalselt teisenenud kirjutamisviisis allutatakse lause pildikujundi loogikale — sõnad jagatakse tähedeks ja nende abil moodustatakse vertikaalselt kulgevaid ridu või kujundeid, mis visualiseerivad sõnale omistatavaid tähendusi, mida sageli on mitu. Näiteks moodustab Meel initsiaali „N” kujutades kahest maskuliinistest m-tähest paralleelse kolonni, mida läbib feminiinne n-tähtedest nötke riba, mis Meele sõnul illustreerib mehe valikut naise poolt.

1969. aastal koondas Raul Meel 58 kirjutusmasinajoonistust ja lisaks „irral lehti” üheks käsikirjaks „Klubi”, kuid ei leidnud kirjastatud. Meel meenutab, et „ENSV Kirjanike Liidu

noorte autorite koondise egiidi alla kavatseti omakirjastusliku almanahhi Hees toimetus mu luulevihikukese paljundamist 50 eksemplaris, aga nõukogude võimu valvsad esindajad keelasid selle ära”.

Järgnevalt töötas Meel välja meetodi, kuidas levitada töid graafiliste lehtedena. 1969. aastal hakkas ta üksikuid töid käsikirjast „Klubi” fotograafiliselt suurendama ja siiditrükitehnikas teostama. Teiseks, kuigi harva kasutamist leidvaks paljundusmeetodiks sai „Klubi” käsikirja juurde kuuluvate tööde kordamine tušijoonistustena — näiteks „Abielu” ja „Halastamatu suhe”.

„Klubi” on lähtekohaks Meele tuntumatele graafilistele teosteile „Igavikku” (1968/1971), „Funktsioon” (1968/1970), „Õnnelik meri” (1968/1970), „Oma maa — rahvusega, rahvuseta; positiiv” (1968/1970). E. K.

3

TÄRINGUD 1—6. 1993—1994

Paber, hõbedasulamist kelluke, puitkiudplaat
Eesti Kunstimuuseum
„Täringud 1—6” on 1994. aastal tehtud autori-koopia 1969. aasta teosest. „Täringu” esma-näitamisel võisid vaatajad täringut veeretada. Selle poolest esindavad „Täringud”, „avatud kunstiteost”. Siinsel näitusel on töö esitatud ilma kasutamis- ja sekkumisvõimaluseta.

1969. aasta esmaversiooni kohta kirjutab Raul Meel „Minevikukonspektis” (2002), et „Täringu”

lõpp olnud „ilus, lõbus, naljakas ja kurb”. See olnud kutsuvalt säärvälge ja mänguline ning paistis tugev. Tartu Ülikooli neiud ja noormehed olevat sellega mänginud, seda veeretades, kuni tütarlaps tahtnud selle peale istuda või tantsima hüputa. Seepeale täring „vajus tüdruku tagumiku all kokku”.

1994. aastal tegi Meel 1969. aasta „Täringust” kuus koopiat. Täringute sisse monteeris ta möödunud sajandil valatud hõbedasulamist kellad, nõnda et nende helisemine moodustas meloodia. Meloodia seadis Aile Asszonyi.

Täringukülgedel kasutatud onomato-poeelistel sõnadel olnud ka erootiline taust.

Tekstid täringutel:

S	E	A	I	H	S	U	E	E	L	0	0	1	U	D	
E	S	I	H	A	U	S	E	L	E	0	1	0	U	I	D
E	E	S	H	A	I	U	U	S	L	1	0	0	I	D	

Raivo Kelomees (R. K.)

4

UURIV KUNST

Uuriv kunst on kaasaegse kunsti praktika, mis toetub kunsti võimele püstitada ja lahendada probleeme või esitada ennast kui probleemi, mida tuleks lahendada. Raul Meel kasutas 1970. aastatel Eestis esimese kunstnikuna uurimuslike tehnoloogiaid ning järgis op- ja kineetilise kunsti reeglit, mis nõudis kunstiuurimuselt moodsa teaduse põhimõttete järgimist. Eksperimentaalsed tööstuskäigud erinesid oluliselt

individuaalse kunstniku teostest, mistöttu uuriva kunsti esteetilised taotlused muudavad klassikalised kunstimeetodid küsitavaks.

ENNE KUI NELITEIST LUULETUST. 1974

Kirjutusmasinajoonistused

Autori omand

Kõik sarjaks koondatud tööd on ainukeemplrid ja valminud kirjutusmasinal. Meel vormistas sarjaks oma uurimuse, mis tegeles luuletuste rütmstruktuuridega. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada luuletekstide objektiivne seaduspärasus, mida ajendas soov vabaneda subjektivse külje osakaalust loomingus. Meel valis eri autoritelt 14 luuletust ning leidis tekstitöötluseks sobivad parameetrid. Kui vöröd tekstitöötlus toimus kirjutusmasina klaviatuuril paiknevate märkide abil, meenutab uurimus konkreetse luule teost. Meel taandas luuletekstid hääliku-teks, mis on keele elementaarsed koostisosad, jaotas häälikud erirühmadeks ja tähistas saadud alajaotusi erinevate tingmärikidega. Konsonante tähistab uurimuses kaldo-kiips, vokaale horisontaaljoon, numbritega tähistas Meel häälikute kolme foneetilist pikkust. Neile lisandub teisi koordinaattelgesid tühikute ja korduste näol. Töötades luuletusi valitud tingmärikide ja tähistajate abil läbi, joudis Meel soovitust vastupidisele järeldusele. Töö saate-tekstis kirjutas ta, et uurimustulemustes erineb iga poedi häälikutarvitus üksteisest ning poeetidel on üksnes neile omased rütmid ja intonatsioonid. Meel järeltab selle põhjal, et looval intuitsioonil on absoluutses tähinduses olemas ideaalne tähistaja.

RINGMÄNG. 1975—1976

Siiditrükk paberil

Autori omand

Töö sündis Toomas Vindi esimese proosaraamatu „Ringmäng” tekstitöötuse tulemusel. Meel valis raamatu esimesed kaks lehekülge ja tähistas/asendas kõik täishäälikud suure O-tähega, jäettes kaashäälikute ja sõnavahade kohtadele tühikud, kirjavahemärke arvestama. Järgnevalt suurendas Meel eelkirjeldatud viisil saadud visuaalset tulemust fotograafiliselt, pöörates selle algasendist 90 kraadise nurga vörra paremale, ja trükkis rohelise värviga siiditrükitehnikas aluspaberile. E. K.

5

KULLAJAHT. 1975/1991

Siiditrükk paberil. Autori omand Kirjavahemärgist on saanud iseseisev kandev kujund, mida Meel eksponeerib vertikaalselt kulgevate ja kasvavate jadadena. Lisanduvate kirjavahemärgide vahendusel visualiseeritakse paljunemist ja kasvu, millele alles töö pealkiri annab konkreetse tõlgenduse.

6

PÄRIS NIMED. 1969—1971

Kirjutusmasinajoonistused

konkreetse luule raamatu käsikirjast. Autori omand Meele teine käsikiri „Päris nimed” jätkab

„Klubi” kujundipõhiste kirjutusmasinajoonistuste sarja, millele lisandub uus peatükk eesti kirjanike portreede näol. „Klubi” tegemise ajal suhtles Meel aktiivselt kirjandusinimestega ja neid kontakte laiendasid kirjanike portreed. Meele sõnul on „pärisnimede hulgas nii isikust ja nende tegevusest kui nimede semantikast sündinud kujundeid”. „Keskendusin meie kirjanike loomingu iseloomuliku tunde ja mõtte esile toomisele, ühendades sellega kirjaniku nime sõnatähendusi.” Töö kirjanike portreedega ei katkenud käsikirja „Päris nimed” valmimisega. Algsele käsikirjale lisas Meel ajavahemikus 1970—1988 suurel hulgal uusi nimesid. Virve Sarapiku järgi oli 1971. aastaga dateeritud 30 lehte (neist kolmel kirjanikest abielupaarid), 1972 — 2, 1975 — 5, 1979 — 2, 1984 — 1 ja 1988 — 20 (ühel vennad Tuulikud). Seega esitavad 60 lehte kokku 64 nime. Kõik 1975. aastal lisatud viis nime kuuluvad pagulaskirjanikele, neid pole ei varem ega hiljem täiendatud. E. K.

7

TÜPOSTRUKTUURID

Tüpostruktuuride algmoodulite kujunemist võime jälgida Meele 1968—1969. aasta käskirjadest, kus ta moodustab x-tähe põhjal ümaraid abstraktseid vorme. Järgnevalt arendab kunstnik visuaalset luulest sõltumatu suuna, kus tähed pole vähemalgi moel seotud sõnade, lausete ja neid kandva vormiga. Meel moodustab tähtedest võrgutaolise õhulise trükikoe, millest tuletab moodul-kujundite materiaalse

osa. Meel nimetab neid väljamõeldud, tehnoloogilise maailma eeskujudele toetuva moodulide tüpostruktuurideks. Tüpostruktuuride abil saab moodustada seriaalseid kasvujadasid, visualiseerida kujundite mutatsioone, pooldumisest ja kattumisest tekkivaid uusi vorme. Meel taotleb kineetilise kunsti eeskujul dünaamilisi tulemusi ning paneb oma objektid liikuma. Ta kirjeldab paberil kujundite eri positsioone, nende pooldumisest ja kattumisest tekkivaid uusi vorme.

Tüpostruktuuride etapi avasid siiditrükitehnikas loodud tööd „Väsimine”, „Uuestisünd” ja „Muunded III” ning jätkas 1971. aasta seeria „Elu muunded I—III”, millele 1972 lisandus kuus uut tööd. Seeria lõpetas 1973. aastal sari „Hommikutäh特 I—IV”.

1976. aastal jätkas Meel tüpostruktuuride sarja uute töödega, mille kujundeid trükkis suuremal hulgal kirjutusmasina märkidega punkt, sidekriips, mõtekriips, kaldkriips, sulud, o-täht. Tööd läksid kaduma USA-s, kuhu neid transportis Meelt külastanud USA Moskva saatkonna diplomaat — see tingiski sarja lõpetamise.

Meele teosed tüpostruktuuridega osutusid edukaks rahvusvahelistel näitustel, kuhu ta lähetas töid illegaalselt, kuid ei pälvinud heakskiitu kodumaal. Meele kirjutusmasina vahendusel loodud graafika pakkus *low tech* laidis analoogi Lääne eksperimenteerivas kunstis parasjagu aktuaalsele arvutigraafikale. 1971. aasta Ljubljana graafikabiennaalil eksponeeriti tüpostruktuure sarjast „Elu muunded”.

1972. aastal määratigi Krakówi graafikabien-naali põhivõistlusel vaba teema klassis Meele tööle „Uuestisünd” IV preemia. Tema teoseid „Uuestisünd”, „Väsimine” eksponeeriti 1972. aasta Veneetsia kunstibennaali trükigraafikakunsti kuraatorinäitusel. E. K.

8

TAEVA ALL. 1973

Kahekso väljaansamblit

Siiditrükk paberil

Autori omand

Raul Meele olulisim töö, esindades rahvuslikku salakeelt ja algoritmelist lähenemist.

Siiditrükkide visuaalseks aluseks olid „Masinaehitaja käsiraamatust I” ja venekeel-sest releekaitsealasest teatmikust võetud skeemid. Siiditrükke on loodud kolme algkujundit ja nende peegeldusi kahekaupa üksteise peale trükkides. Enne tehnikas teostamist kirju-tas kunstnik võimalikud kompositsioonid valemitena üles ja mängis need „kuivalt” läbi. Selline lähenemine on eesti kunstis ainulaadne. Meel kirjutas pildivalemid kolmes versioonis (miinus, standard ja pluss) kolme kõrvuti tulpa, saades 5328 valemit. Standard tähendab 1776 kombi-natsiooni, kolmega korrutatuna annab see 5328.

Need valemitulbad mahtusid 20 lehe-küljele, mida kunstnik ise on pidanud avangard-seteks joonistusteks. Neid võib nimetada ka tegevusjuhisteks. Valemites kasutatud noteeri-missüsteem põhines ladina tähestikul ja araabia numbritel.

Valemite lugemise näide:
Võtaksite siiditrüki, mille valemis on DM90/CS-180 ja mis asub 5. ansamblis, vasakpoolses pikas tulbas, ülevalt kolmas. Valem tähendab, et peamine on must (M) kujund D, mis on pööratud 90 kraadi võrra päripäeva ning alumine sinine (S) algkujund C, mis on pööratud veidi vähem (-) kui 180 kraadi. Tulemus valemi DM90/CS-180 kaudu meenutab muna või sukelduvat kala. Vaevalt on see kujund aga loodud mimeetiliste seoste tekitamiseks. Soovi korral võib vaataja pildis näha viiteid mistahes ellipsilaad-setele esemetele, kuid siin on see üks paljudest ühendkujunditest, mille puhul jäägu vaataja vabaduseks arvata, mida see „meenutab”.

Värvivalikuks on peamiselt sinine ja must, millesse kunstnik peitis omal ajal keelatud Eesti-ihaluse. Kõige parempoolsem ansambel, punane „Põlev põösas”, esindab seda „teist”, antagonistlikku alget, millele sinimustade kompositsioonide energia on suunatud. Siiditrükkide valempõhisus teeb teose ainulaadseks. R. K.

9

KAARJOONTE SÜLELUS I—VI. 1985

Tušš papil

Autori omand

Meel iseloomustab tööd geomeetriliste erootiliste joonistustute sarjana. Ta eksponeeris sarja „Kaarjoonte sülelus” esmakordsest 1988. aastal Soomes näitusel „Struktuur ja metafüüsika”. Meel moodustab opkunsti eeskujul

matemaatilise täpsusega korduvaid joonejadaid ja kujundab nende kattumise teel vahelduvaid sinusoidseid kujundeid. Joonistusi võib käsitleda tehnoloogilise protsessi simulatsioonina ja käsituslaadilt asub sari Meele loominus kõige lähemal programmeeritud arvutigraafikale, mille täpsust ja seaduspärasusti kommenteerib käe abil valmistatud joonistus. E. K.

10

DILEMMA. NÄGEMINE 1, 2, PUNANE. 1971
Värviline siiditrükk paberil

Autori omand

„Dilemma. Nägemine 1, 2, punane” pälvis 1972. aastal Krakówia graafikabiennaali raames peetud rahvusvahelisel võistlusel „Mikotaj Kopernik ja tema mõte” III preemia. Meele sõnul ei lähtunud ta teema tõlgenduses niivõrd täheteaduse arengust, kuivõrd ideest, et muutes oma elu, võime muuta kujutlust ja arusaamist maailmast. Meel osales biennaalil omaalgatuslikult, ilma nõuetekohase Kunstnike Liidu ja Kultuuriministeeriumi loata. E. K.

11

MINAGI OLIN ARKAADIAS. 1981—1984

Tušš papil

Autori omand

1980. aastal leidis Meel kontakti traditsioonilise tušijoonistustehnikaga ja valmis mitu olulist sari, mis saadavad sõnumi lihtsate elemen-

tide kombinatsiooni olulisusest. Nende röhutatult esteetiliste sarjade teostuslaad haakub uute tehnoloogiate ja teadusuuringute ülitäpse esitusviisiga. Ka Nõukogude Liidus tunnustatud küberneetikateoreetiku Abraham Moles' järgi saab kunstnikust küberneetika mõjul sedalaadi aistingute praktiseerija, kes täidab masina ülesannet.

Meel eksponeeris sarja 1982. aasta isikunäitusel Tallinna Kunstihuone galeriis, mida tollal tunti Kunstisalongina. ENSV Kunstifond ostis näituselt kolm joonistust.

Sari esitab nägemuse protsessist, milles ühtse kaarjoone prototübi ühildumise teel moodustub lõputul arvul eri kujundeid.

Meele järgi on sarja teemaks maailma loomise lugu, mida ta käsitleb „ajutise uue maailma kokkupanekuna”. See väljend iseloomustab Meele hinnangul geomeetrilist kunsti objektiivsemalt kui tavasõna „loomine”. Sarja „Minagi olin Arkaadias” joonistused lähtuvad readünaamikast, milles sisepoolle kaarduvad kujundid jäljendavad kaleidoskoopiliselt kasvamise erinevaid faase. E. K.

12

TÖÖD EESTI

KONTUURKAARDIGA

Kartograafilisel teemal loodud sarjadest esimene on „Viirutatud Eesti”, mis valmis aastatel 1976—1980, enamik sarja 100 tööst asub aga USA-s Norton Dodge'i kogus. Sama teemat jätkas 1981. aastal akrüülmaal „Südamaa.

Höbe” ja 1983. aastal alanud tušijoonistuste sari „Joonistused Eesti saartega”. Kontuurkaardi võimalusi kasutas Meel kõige ulatuslikumalt sarjas „Aknad ja maaistikud” (1986—1992).

SÜDAMAA. HÖBE. 1981

Akrüül lõuendil

Autori omand

Ultramariinsinises väldas on suur musta värviga maalitud Eesti-kujund, mille keskel paikneb hõbedast värvilise väike Eesti-kujund. Maalimisel kasutas Meel eri tehnoloogiaid, saavutamaks väripindade õhulisust ja kontuurjoonte reljeefust. Maal valmis venestamispoliitika harjal ja 1982. aastal ei õnnestunud seda eksponeerida isegi Kunstihooones peetud žüriita näitusel.

AKNAD JA MAASTIKUD. 1989

Siiditrükk paberil

Tartu Kunstimuuseum, erakogu
Sarja teket mõjutas Meele järjekordne kokkupõrge Nõukogude võimuga, mida ajendas Pariisi Kaasaegse Kunsti Keskuselt 1985. aastal tulnud esinemiskutse, mille kasutamine ei tulnud tollal kõne allagi. Protestiks alustas Meel patriootilise isamaalise sarja loomist. Töö algfaasis valmis 40 guašitehnikas kavandit, mille seast valis Meel neli algkujundit ning sari moodustus seejärel nende erinevatest kombinatsioonidest. Keskne võrekujund hoiab koos Eesti kontuurkaardi osi ning vähimgi muutus võre paigutuses või toonide valikus lisab suurel arvul uusi võimalusi.

1986. aastal esitas Meel Tallinna graafikatriennaali korraldajatele valmivast sarjast neli

esimest tööd, millest kaks eemaldati terava teemakäsitluse töttu. Sarja esimesed tööd omandas USA kunstikoguja Norton Dodge. Meel töötas „Aknad ja maaistikud” seeriatega 1992. aastani, ajapikku minetas sari oma algse dramatismi ning omandas tavapärase seeria-kunsti tunnused.

1996. aastal esines Meel Sorose Kaas-aegse Kunsti Eesti Keskuse aastanäitusel „Eesti kui märk” ansambliga „101 lõiget”, kus pesulõksudega olid nöörile riputatud ribad katki lõigatud kolmest siiditrükist „Aknad ja maaistik”. E. K.

13

TERAVATE NURKADE KAOTAMINE I—III

1981

Akrüül lõuendil

Autori omand

Meele järgi tuleb kolmnurga muundeid käsitleda muundumisenä püramiidiks ehk hauamonumendiks, mis annab tööl antisovjetliku tõlgenduse. E. K.

14

KIRJAD EESTI LAULULINDUDELT

1974/2010

Digiprint paberil

Autori omand

1974. aastal huvitus Meel häälikute ja helide seostest ja kavandas sari, mille trükiversioon

„Kiri lindudelt” ilmus mustvalgel kujul 2004. aastal ilmunud kogumikus „Kana lendab”. 2013. aastal vormistati sari 32 digitaaltrükis valminud graafilisest lehest koosnevaks teoseks, mis osales Margit Säde kuraatoriprojektis „Kõndides mööda salateid” näituse „Aedade järelu” osana. Margit Säde kirjutab: „Kui Eesti laululindude puhul on tegemist sõnasõnalise transkriptsooniga, mida lugedes tekib imaginaarne heli, siis Põhja-Ameerika lindude laulu lisanduvad siin-seal üksikud sõnad, nagu oleks nimene laulu lindudelt üle võtnud.” E. K.

15

MAALIV MEEL

Meele esimene, 1979. aastal valminud maalisari „Teekond rohelusse” asub USA-s Norton Dodge'i kogus ja seda tuntakse vaid foto põhjal.

Meele maalid järgivad minimalistlikku konventsiooni. Meel maalib seeriatena — nende arv on tavaselt suur ja valmistamine kestab aastaid. Meel töötab ainult kahe-kolme värvitooniga, kuid kasutab maali tõhustamiseks rohkelt alusmaali. Vormid on peale paari erandi standardiseeritud ja järgivad antud sarja jaoks valitud süsteemi nõudeid. Meel määratles ennast „valetavalt soojade” toonide vaenlasena, millega tömbab selge piiri enda ja traditsioonilise eesti maalikooli vaheli.

MUINASJUTT SINIPÜKSIKESTEST I—X

1972—1979

Akrüül lõuendil

Tartu Kunstimuuseum

Meel nimetas seda pildirida konstruktivistlikeks surrealistlikult kulgevaks jutustuseks. Ülesehitav kujundielement on ühtlane pilu kolme mulguga, mis saadi tavalise vene žiletitera Neva sisekontuuri jälgendina. Kujund transformeerib igas pildis ning lugu väljendub sinipüksikeste kujundi muundes. Kuigi lugu tavatähenduses pole, täidab loo rolli eri piltidel toimuv struktuuride ja värvि vahetumine. Sari kujutab endast olulist lüli Meele järgnevas arengus ning tähistab loobumist ühele dominantsele kujundile rajatud esitusviisist ja üleminekut samatübiliste kujunditega süsteemile.

VÖLÜ JA VAIM. 1988—2001

Akrüül lõuendil

Eesti Kunstimuuseum, Tartu

Kunstimuuseum, EMT ja erakogud 1988. aastal hakkas Meel oma Mustamäe korteri vannitoas maalima akrüülmaalide sarja „Völu ja vaim”. Kunstnik kasutas töövahendina mitmesuguseid harju: juukse-, sauna-, riide-, pesu- ja saapaharju. Ta ehitas harjatõmmete abil struktuure, mille jälged lõuendel möjuvad spontaansete ja stiihilistena. Maalitehnoloogia harjadega osutus väga tulemuslikuks ja kunstnik valmistas harjameetodil sadu lõuenideid ja uusi pikki maalisarju. Meel taotles maalides oma kunsti maaliliste ja graafiliste omaduste sünteesi. Mitu tööd on loodud harjakuundideid lõuendile sirklimeetodil kandes. E. K.

16

APOKRIIVAD LIPPUDEL. 1997

Installatsioon

Eesti Kunstimuuseum, erakogu

Meel kavatas avaldada tekste lippudel käskirjade kogumina, kuid projektist kujunes avallikkuses palju köneainet tekitanud rituaalne sündmus, mille algatas tekstide valik. Projekt oli planeeritud rahvusvahelisena, idee kohaselt pidid tekstdid vastama apokriivadele ja vahendama kriitilisi autoripositsioone. Apokriivade eestikeelsete tekstide autoriks oli 1990. aastate radikaalne poeet Peeter Sauter, kelle tekste Meel muutis vastavalt installatsiooni nõuetele. Sauter avaldas apokriivade projekti eesti osa ajakirjas Looming (3/1998). Soomekeelse teksti autoriks oli kirjanik Rosa Lixsom. Meel lisas Soome versioonile enda tekstiosa, ehitas selle üles mehe ja naise dialoogile. Saksakeelse teksti autoreid oli samuti mitu, Peter Salzmanni tekstile lisas Meel Thomas Bernhardi luulet. Vene apokriiva alusteksti tegija ei nõustu end avalikustama. Apokriiva ekspositsiooni täiedas tekstidele põhinev helilooja Lepo Sumera kantaat. Meel koondas eri keeltesse tõlgitud üheksarealised tekstdid nende riikide lippudele ja installeeris sarja „Eesti apokriivade” nime all isikunäitusel „Aborigeenide elu”, mis toimus 1997. aastal Tallinna Kunstihooones. 1998. aastal eksponeeriti Meele lipusarja Tallinna Kunstihooones Eesti Vabariigi 80. sünnipäeval pühendatud näitusel „Valiku vabadus”. Ebatsensuurused ja kriitilised tekstdid põhjustasid skandaali

ning Meel sai süüdistuse lipu rüvetamise eest. Süüdistust menetles prokuratuur. Meel pälvis oma sarja eest Eesti Televisiooni vaatajatepreemia „Kõige hirmsama koleto tegija”. Meel kommenteerib poleemikat tekitanud juhtumit autobiograafilises teoses „Minevikukonpekt”: „Kui väikerahva riik toimib nõrgalt, siis seda enam saab lipp ideaali sümboolseks kehastuseks.”

17

JÄLGIDES RÄNDAVAID PILVI. 2011—2013

Digiraamat

Autori omand

Biograafilise iseloomuga konkreetse luule raamat, milles on üle 3000 lehekülje. Kunstnik planeerib selle väljaandmist paberraamatuna, siin on see esitatud ekraanil. Raamus leiavad kajastamist kunstniku elu olulisemad episoodid. Vaatajad saavad kerge viipega raamatut ekraanil lehistseda. Enamasti 100-punktise Times New Romaniga kannab autor lugejat leheküljelt leheküljele, ignoreerides kanoonilisi transkriptsioonitavasid. Siin tuleks osutada omapärasele tülide ja raskusele, mida kunstnik valmistas lugejale, mis kasvab naudinguks ja lõpeb poeetilise elamusega. R. K.

18

ARVUTITERMINAL „TAEVA ALL.

KOMPIILAATOR"

Idee: Raivo Kelomees, Raul Meel

Courtesy of the artist
A biographical book of concrete poetry of over 3000 pages. The artist plans to publish it as a printed book; here it can be seen on screen. The book reflects the essential stages in the artist's life. It is easy to browse it on the screen. Using mostly 100-point Times New Roman, the artist ignores canonical rules of transcription. After it takes the reader from one page to the next, it finds a great deal of enjoyment and a poet's experience. R.K.

19

1. Choose the turning angle of the image: or blue.
2. Then be printed.
3. Choose a colour for both images: black
4. Choose the turning angle of the image:
5. Push the button "Print" and wait 10 seconds until the printer starts.

"VARBOLA STRONGHOLD FIRE". 2006—2013
DIRECTOR: Jaan Klõšeiko, Ly Lestberg
DESIGN AND REALISATION: Raul Meel
IDEA: Räivo Kellomäes and Raul Meel
VIEWERS CAN COMBINE THE FIGURES OF Raul Meel's UNDER THE SKY. The work is based on joining two basic images. There are three basic images, plus their three reflections. The terminal allows you to choose two basic versions, determine which will their colour and turning angle, and print out the product.

Kujundus ja teostus:

Raul Kalvo, Helen Oja

Vaataja saab kombineerida Raul Meele teose „Taeva all” kujundeid. Teos pöhineb kahe algkujundi ühendamisel. Algkujundid on kokku kolm, millele lisanduvad nende peegeldused, mida on samuti kolm.

Terminal võimaldab valida kaks algvariante, määratleda nende värv ja pöördenurka ning see välja printida.

Kasutamine:

1. Vali nuppude abil kaks algkujundit, mis trükitakse üksteise peale.
2. Väljaprintimiseks võib valida vaid ühe kujundi.
3. Vali mõlemale kujundile värv — must või sinine.
4. Vali kujundi pöördenurk 0, 90, 180 või 270 kraadi.
5. Vajuta nuppu „Trüki” 10 sekundi pärast hakkab printer kujundit trükkima.

19

VALIK TULEAKTSIOONE

„TULI VARBOLA LINNUSEL”. 2006—2013

Fotod: Jaan Klõšeiko, Ly Lestberg

Režii: Allan Tõnissoo, Raul Meel

Raul Meel tuleetendustel Varbola maalinnuses on osalenud 1000—5000 inimest. Varbola on tema sünnikohast Jalase külast kuue kilomeetri kaugusele — see asjaolu mõjutab ka tuleetenduste toimumist. Sageli on need koostöös

abilistega loodud kogukondlikud sündmused, kus rahvas on vaatemängule kaasa elanud ja ennast hästi tundnud. Tihti on inimesed jätkanud väikeseid tulesüütamisi ka pärast Meele aktsiooni. Vahel kohendavad inimesed tuld, lähenevad sellele viimase piirini ja muudavad seda oma meeles järgi. Üks mitmelapseline perekond on korduvalt Lõuna-Eestist Varbolasse söitnud, et tuleetendusele kaasa elada. Need etendused on veidi eriskummalised ja erinevad tavalistest jaanitulest.

Raul Meel on käesoleval aastal kirjutanud: „Tuli on aidanud mul olemise ja olematuse kokku tajuda, tunda teema sissejuhatuseks otsekohe ja pärisemalt hiljem ära tunda. Eks niisamuti vist aitab iga elav tuli ka teisi vähemrohkem elu ja olematust ühendavale maagiale allutuvaid inimesi.” R.K.

19

VALIK TULEAKTSIOONE

„TULI VARBOLA LINNUSEL”. 2006—2013

Fotod: Jaan Klõšeiko, Ly Lestberg

Režii: Allan Tõnissoo, Raul Meel

Raul Meel tuleetendustel Varbola maalinnuses on osalenud 1000—5000 inimest. Varbola on tema sünnikohast Jalase külast kuue kilomeetri kaugusele — see asjaolu mõjutab ka tuleetenduste toimumist. Sageli on need koostöös

19

VALIK TULEAKTSIOONE

„TULI VARBOLA LINNUSEL”. 2006—2013

Fotod: Jaan Klõšeiko, Ly Lestberg

Režii: Allan Tõnissoo, Raul Meel

Raul Meel tuleetendustel Varbola maalinnuses on osalenud 1000—5000 inimest. Varbola on tema sünnikohast Jalase külast kuue kilomeetri kaugusele — see asjaolu mõjutab ka tuleetenduste toimumist. Sageli on need koostöös

19

VALIK TULEAKTSIOONE

„TULI VARBOLA LINNUSEL”. 2006—2013

Fotod: Jaan Klõšeiko, Ly Lestberg

Režii: Allan Tõnissoo, Raul Meel

Raul Meel tuleetendustel Varbola maalinnuses on osalenud 1000—5000 inimest. Varbola on tema sünnikohast Jalase külast kuue kilomeetri kaugusele — see asjaolu mõjutab ka tuleetenduste toimumist. Sageli on need koostöös

I MZ

10

I WAS IN ARCADIA, TO
INDIAN INK ON CARDBOARD

12

the show "Structure Finland". As in op art with mathematical from sinusoidal patterns seen as stimuli processes and Meier grammed computer and laws are come made drawings. E.

the show "Structure and Metaphysics" in Finland. As in op art, Meets' lines are roughly parallel, with mathematical precision and by eye from sinusoidal patterns. These drawings can be seen as simulations of technical processes and Meets' work approximates grammatical computer graphics, whose grammar and laws are commented upon by his I made drawings. E. K.

DILEMMA. SEEING 1, 2, RED. 1971
Colour silkscreen print on paper

Dilemma. Seeing 1, 2, Red was awarded third prize at the International competition "Nico-laus Copernicus and His Theory"; held within the framework of the 1972 Krakow Print Biennial. According to Meel, his thematic interpretation was not so much concerned with the development of astronomy as with the idea that by changing our lives we can change our understanding of the world. Meel participated in the Krakow Print Biennial on his own initiative, without the necessary permission from the ESSR Artists' Union and the Ministry of Culture.

Raul Meel's first cartographic-themed work was *Striped Estonia from 1976—1980*; the majority

WORKS WITH ESTONIAN CONTOUR MAPS

40 sketches in gouache, from which he selected four primary images and, by using them in

triangle should be seen as transforming according to Meel, the artist can be interpreted as carrying a grave mound.

Silkscreen on paper
Tartu Art Museum, private collection
The series emerged after another conflict with
the Soviet authorities, instigated by an invita-

placed on an ultramarine field with a small silver-coloured image of Estonia in the middle. Meel used different painting techniques in order to achieve the airy colours surfaces and the thick contour lines. The painting was completed at the peak of the Russification policy in Soviet Estonia and was not accepted for exhibition, not even for the non-juried exhibition in the Art Hall in 1982.

A large image of Estonia painted in black is
courtesy of the artist

of the 100 prints in this series are located in the Norton Dodge collection in the USA. The same theme was continued in 1981 with the acrylic paintings *Heartland*. Silver and in the pen and ink drawings *Drawings of Estonia Islands*, begun in 1983. The possibilities of a contour map were explored by Meel most extensively in the series *Windows and Landscapes (1986-1992)*.

message. E. K.

According to Meli, the transformations of the triangle should be seen as transformations into a pyramidal form, or a grave monument, which can be interpreted as carrying an anti-Soviet

THE REGRESSES OF SHARP
CORNERS I—III. 1981
ACRYLIC ON CANVAS

3

opic. The first prints in the series were acquired by the Norton Dodge Collection in the USA. Meier worked on the Windows and Landscapes series until 1992; gradually, the initial dramatism was lost and it began to look like any other serial work. In 1996 Meier exhibited the set of prints "Cuts at the annual exhibition of the Soros Center for Contemporary Arts entitled "Estonia as a Sign". The set consisted of cut strips of three silkscreens prints from the series Windows and Landscapes, fastened to a line with clothespins.

different combinations, produced a whole series of prints. The central grid-image binds the series together and the slighest change in the contour map or tonal arrangement opens up a multitude of possibilities.

In 1986 Meel submitted the first four prints for the Tallinn Print Triennial, but two of them were not accepted because of the sensitive or the Tallinn Print Triennial, but two of them

DM90/CS-180 in the fifth ensemble, in the long efft-hand column, third from the top. The formula-
a means that the black (M) image D is on top,
urned 90 degrees clockwise and underwent that
the blue (S) basic image C, turned a bit less
DM90/CS-180 resembles an egg or a diving fish.
However, the image was hardly created in order
to produce mimetic associations. A viewer
could easily see in the picture references to
any ellipsoidal objects, but here it is one of many
compound images, and it is up to the viewer
which the artist used to hide his forbidden
Estonia-desire. The furthest right-hand slide
ensemble, the red *The Burning Bush*, represents
the "other", an antagonistic element, towards
which the energy of blue-black compositions
is directed. The formula-based character of the
screen printing makes the artwork singular.

The main colours are blue and black, into which the artist used to hide his forbidden assembly, the red *The Burning Bush*, representing the "other", an antagonistic element, towards which the energy of blue-black compositions directed. The formula-based character of the screen printing makes the artwork singular. R. K. Meel characterised this series as erotic couture of the artist. Geometric drawings. He first exhibited the series *The Embraece of Curved Lines* in 1988, at the Meel exhibition in London.

Meeł was in active contact with Estonian writers and critics and these contacts were extended through the portraits. According to Meeł, "there are shapes among the proper names that were derived from the people and their activities, as well as from the semantics of their names. I focused on the mood and theme of our writers' work, and blended characteristic of our writers' work, and blended them with the completion of the Proper Names manuscript. Meeł added a number of new names to the original manuscript between 1970–1988. Vive Sarapik has counted thirty sheets (three of them of writers-marrried couples) dated to 1971, two to 1972, five to 1975, two to 1979, one to 1984 and twenty to 1988 (the Tuulik brothers in one of them). Thus 60 sheets featuring 64 names. The five names added in 1975 are those of expatriate writers, and there are no scripts from 1968–1969, in which, by using typosstructures taking shape in Meeł's manuscipts from 1968–1969, the artist then developed an approach that went beyond visual poetry: the letters are no longer connected to words, sentences or their formal features. Meeł composed an airy, mesh-like typographic texture, which became the basis for the artist's later work.

6

Courtesy of the artist
This is Raúl Meel's most significant
and represents a national secret law
an algorithmic approach.
The visual foundations of the
printing were schemes taken from

UNDER THE SKY . 1973

כORTHOGRAFIC

The visual foundation

lays. The screen prints

IMOR PARSHU SHIURIM, HOD

in three versions (mins, s

The formula columns

The system of notation used in writing: they can also be

8

Meel's typographic structures were successful at international exhibitions, where Meel sent his works illegally, but his art was frowned upon in his homeland. Meel's low-tech typewriter drawings were comparable to computer graphics practised by Western experimental artists at the time. The prints from the series *Transformations of Life* were shown at the Lubjana Printmaking Biennial in 1971.

In 1972 Meel's work *Rebirth* was awarded not continue with this series.

We can observe the primary modules of typographic structures taking shape in Meell's manuscripts from 1968—1969, in which, by using the letter x, he created rounded abstract forms that artist then developed an approach that went beyond visual poetry: the letters are no longer connected to words, sentences or their formal features. Meell composed airy, mesh-like typographical texture, which became the basis for his later calligraphic work.

TYPOSTRUCTURES

L

The main colours are blue and black, into which the artist used to hide his forbidden desire "other", an antagonistic element, towards the ensemble, the red *The Burning Bush*, represents which the energy of blue-black compositions is directed. The formula-based character of the screen printing makes the artwork singular. R. K. decided what it "resembles":

An example of reading the formulas:
let us take a screen print with the formula
DM90/CS-180 in the fifth ensemble, in the long
left-hand column, third from the top. The formula
a means that the black (M) image D is on top,
urmed 90 degrees clockwise and underneat
the blue (S) basic image C, turned a bit less
than 180 degrees. The result via the formula
DM90/CS-180 resembles an egg or a diving fish
however, the image was hardly created in order
to produce metric associations. A viewer
could easily see in the picture references to
any ellipsoid objects, but here it is one of many
compound images, and it is up to the viewer

omas Vint's first book, Round Dance. Mel
ouse the first two pages of the book and
placed/marked all the vowels with capital
s, leaving gaps for consonants and spaces
between words, and disregarding punctuation
marks. Then he made a photographic enlargement
of the visual, and titled it at a 90-degree
angle. Finally he converted the image to a green
lkscreen print on paper. E. K.
LD HUNT. 1975/1991

graphic design:

Raul KALVO, HELEEN OJA

Exhibition curators:

on the cover: Seasidé. 1968—1969.
Typewriter drawing. Courtesy of the artist

EXHIBITION AT THE KUMU ART MUSEUM

12.10.2014
09.05.—

Main sponsor:

With the support of:

the circles of experimental art and literature,
studied at the Technical University and joined his

In the late 1960s Meel discontinued his
attribution by a repeated, regular usage of
based on abstract images. These series attracted
series that describe the behavior of modules,
images and forms are Transformations (1971),

series known among the
a visual element. The best known usage of the
ed attention by a repeated, regular usage of
based on abstract images. These series attracted

several series emerged as their synthesis,
simple and very complicated constructions.

drawings, which enabled Meel to produce very
principle and using technical formulas and
the computer. The other focus is on the serial
and conceptual writing, continued today on
parallel trends. The first deals with language
and conceptual writing, continued today on
Meel's creative work contains several
Estonian culture.

reliable description of the cosmic expanse in
1973 and 1979. The series became the most
worked on his big series Under the Sky between
1970s Meel focused on the universe, devoting
were generally thought to be far from art. In the
cal changes in science and technology, which
structures and growth, adopted from the radi-
whereas Meel relied on the theme of open
magical closed circle derived from the mandala,
of infinity. Tõnis Viin focused on the topic
was more clearly revealed in tackling the topic
ideas and its hermeneutic potential, which

teacher. Both were fascinated by the art of
opment moved in the opposite direction of the
1969—1973 Meel furthered his art studies
as a student of Tõnis Viit, although his devel-
1970s, e.g. concrete poetry, op and kinetic art.
Western art innovations of the 1960s and
which acknowledged his typewriter poems.

supplant the poster style that used propaganda
was internationally acclaimed and helped to
design based on op art and concrete poetry
in the Tartu University cafe: Dice. Meel's poster
produced the first spatial installation in Estonia
is to adopt silkscreen printing. In 1969 Meel
the graphic sheet; he was among the first art-
scripts and transfer the works to the format of
a suitable technology to enlarge the manu-
ist books in Estonia. Meel subsequently found
be printed, they were destined to become art-
names. As neither work received permission to
compiled two manuscripts: The Club and Proper
of concrete poetry / typewriter poetry and
Meel independently worked out the technology
of contemporary Estonian art. In 1967—1968
a tireless innovator who expanded the borders
technology. He has a place in our art history as
taken from the rapidly developing science and
period. Meel worked with themes and images
relief on the university throughout the Soviet
a different angle on art. Meel's creative work
His technical background provided him with
engineering at the Tallinn Technical University.
In 1959—1964 Raul Meel studied electrical
from 1990 to 2014.

summary of the development trends of his work
innovator between 1968 and 1992, and also a
story of Raul Meel's (1941) activities as an art
western art innovations of the fascinating
Dialogues with Infinity presents the fascinat-
from 1990 to 2014.

INTRODUCTION

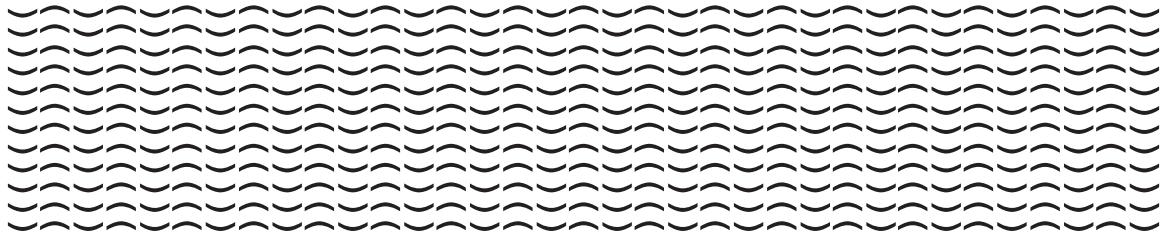
www.kumu.ee
Tallinn
Mežizemebergi 34 / Välge 1

Kumu Art Museum

Eesti Kunstimuuseum

ESTONIAN NATIONAL MUSEUM OF ART

ooooooooooooooooooooooo
.....

R A U L M E E L

Dialogues with Infinity